

ಕೂರ್ನ

ಫೆಬ್ರವರಿ 2018

ನಿರ್ಗಮನದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಕೂನು

ನಿರ್ಗಮನದ ಸಮಯ

ಮುಖಾಂತ

ನಾಲ್ಕು ಕೆರೆ ಆರಿಸಿ

ಲೇಖನಗಳು

* ಕಾಡಿದವು ಹಕ್ಕಿ...!

ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡ ಹಾಡಿದೆ ನಾ.. ವಿಷಯಗಳ ಹಕ್ಕಿ...!

- ಮಹಾಂತೇಶ ಗ. ಓಶಿಮಠ

* ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ

ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ

- ಡಾ. ದೀಪಕ್ ಭದ್ರಶೆಟ್ಟಿ

* ಇವುಗಳ ಬಾಳಿಗೆ ಕತ್ತಲಾಯಿತು-ಬೆಳಕು!

- ಜೈಕುಮಾರ್ .ಆರ್

* ಅಡವಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಟೇಷನ್

- ಶಂಕರಪ್ಪ .ಕೆ .ಪಿ

* ಪ್ರಕೃತಿ ಕತೆ-ವ್ಯಥೆ(ಕವನ)

- ನಂದಕುಮಾರ್ ಹೊಳ್ಳೆ

* ಪ್ರಕೃತಿ ಬಿಂಬ

- ವಿಪಿನ್ ಬಾಳಿಗ

ವಿನ್ಯಾಸ

ಅಶ್ವಥ .ಕೆ.ಎನ್

ಮುಖಪುಟ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ

ವಿನೋದ್ ಕುಮಾರ್ .ವಿ .ಕೆ

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ

ಮುರಳಿ .ಎಸ್

ಅನನ್ಯರೂಪ

ಕರಡು ತಿದ್ದುವಡಿ

ಡಾ.ದೀಪಕ್ ಭದ್ರಶೆಟ್ಟಿ, ಮೈಸೂರು

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ...

ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯ ಮುನ್ನೂಚನೆ ಚುರುಕ್ ಅನ್ನುವ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವೆಡೆ ಧರೆಗುದಿರಿದ ವರುಣನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ತನುಮನ ತಂಪಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ ಮೂರನೇ ತಾರೀಖು ವಿಶ್ವ ಜೌಗುದಿನವಿತ್ತು ಎಂದು ಮಳೆಯು ನೆನಪಿಸಿತು. ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯಂತೆಯೇ ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಷನ್ ಗ್ರೂಪ್ ನ ಲಾಂಛನವೂ ಹೊಸ ರೂಪು ಪಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿನ ಕುತೂಹಲತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೇ ಉಳಿದಿದೆ...

ಅರಿಶಿನ ಬೂರುಗ

English Name : Silk Cotton Tree or Buttercup Tree

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು: *Cochlospermum religiosum*

ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಶುಷ್ಕವಲೆ ಉದುರುವ ಕಾಡುಗಳ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳ ಆವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 7.5 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಸಣ್ಣ ಮರವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳ ಆವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಕೆಲ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಕಲ್ಲುಬೂರುಗ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇದರ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರು ಬಟರ್ ಕಪ್ಸ್ (ಬೆಣ್ಣೆಚಿಪ್ಪು/Buttercups) ಎಂದು, ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹಳದಿ ಹೂಗಳು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಬೆಣ್ಣೆಚಿಪ್ಪುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದರ ಎಲೆಗಳು ಕುಂಬಳ ಗಿಡದ ಎಲೆಯಂತೆಯೇ ಹಾಳೆ(lobed)ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬೀಜಗಳಿಂದ ತೆಗೆದ ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಅಂಟುಗಳಿಂದ ಕೇಕ್ ಮತ್ತು ಐಸಕ್ರೀಮ್ ಮಾಡಲು ಬಳಸಬಹುದು.

ಕಾಡಿದವು ಫಕ್ಕಿ...! ಫಕ್ಕಿ ಫಾಡ ಫಾಡಿದೆ ನಾ... ವಿಷಯಗಳ ಫಕ್ಕಿ...!

ಚಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿರುವ ಕಬ್ಬಿಗಳ ದಂಡು

ಬಿದಿರು ನಾನಾರಿಗಲ್ಲದವಳು !

ಹುಟ್ಟುತ ಹುಲ್ಲಾದೆ ಬೆಳೆಯುತ ಬಿದಿರಾದೆ
ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೂಗುವ ತೊಟ್ಟಿಲಾದೆ !

ಬಿದಿರು ನಾನಾರಿಗಲ್ಲದವಳು !

ತಿಪ್ಪೆಯ ಕೆಳಗಿದ್ದೆ ಅದರುದ್ದ ಬೆಳೆದಿದ್ದೆ !

ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಂದಿಯ ಕೋಲಾದೆ

ಬಿದಿರು ನಾನಾರಿಗಲ್ಲದವಳು !

ಬಸದಿಯೊಳ ಶಿಶುನಾಳಧೀಶನ ಮಠದೊಳಗೆ

ಸಾಧುರ ಕೈಯೊಳಗೆ ಏಕತಾರಿ ಕೊಳವ್ಯಾದೆ !

ಬಿದಿರು ನಾನಾರಿಗಲ್ಲದವಳು !

ಕಾಳಿತಟದ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಗಳ ವನರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರರ ಹರಿಗೋಲುಗಳು

ಶಿಶುನಾಳ ಸಂತ ಶರೀಫರು ತತ್ವಪದವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉಪಕಾರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮನನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮನುಷ್ಯನ ಸೇರುವವರೆಗೂ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಬಿದಿರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭೇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿದಿರು ಬೆಳೆಯುವ ಎರಡನೇ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 136 ಬಿದಿರಿನ ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ 3 ಪ್ರಭೇದಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಡೌಗಾ (ಹೆಬ್ಬಿದಿರು), ಮೆದರಿ ಹಾಗೂ ಮಾರಿಹಾಳ ಬಿದಿರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲೇ ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಬಿದಿರು ಪ್ರತಿದಿನ ಮೂರು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಎಳೆ ಬಿದಿರಿನಿಂದ (ಕಳಲೆ) ಸ್ವಾದಿಷ್ಟ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಬಿದಿರಿನ ವಿಧಗಳು ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಮನೆಗಳ ಗೋಡೆ, ಛಾವಣಿ, ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶಾನಿಗರು ಬಿದಿರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಿದಿರನ್ನು ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ, ಕುಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊಸರು ಹುಳಿಯಾಗದೇ ಹಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ರುಚಿಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಘಾಲಯದ ಬಿದಿರಿನ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿ

ಕಾಡೀರಂಗದ ಬಿದಿರಿನ ಕುಡಿಕೆ

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಫುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹೆಬ್ಬಿದಿರು 6 ದಶಕಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೂವು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೂವು ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಗಳು (ಹಿಂಡಿಲುಗಳು) ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ಮಾನವನ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಣುವಂತಹ ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಅಪೂರ್ವ ನಿಯಮ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದೆ. ಮೆಳೆಗಳು ಒಣಗಿದವು ಎಂದರೆ ಬರಗಾಲದ ಮುನ್ನೂಚನೆಯೆಂದು ಅನೇಕರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸ್ಸಾಂನ ಬಿದಿರಿನ ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆ

ಆನೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವಾದ ಬಿದಿರು ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತಲಿನವರ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಬಿದರಕ್ಕಿಯಿಂದ ತಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹೂ ಬಿಡುವ ಬಿದಿರುಗಳು ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಸಾವಿಗೀಡಾಗಿದ್ದವು. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೂಬಿಟ್ಟು ನಾಶವಾಗುವ ಈ ವಿರಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ “ಜನಪದರು” ನೆರೆ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಿರೋಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಸಹ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಮೆಳೆಗಳು ಒಣಗಿ ಧರೆಗೆ ಉರುಳತೊಡಗಿವೆ.

ಬಿದರಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಚಿಟ್ಟುಗಿಳಿ
Hanging Parrot

ಚಾರಣ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿವೀಕ್ಷಣೆಯ ಹವ್ಯಾಸ ನನಗೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಿದಿರಿನ ಕುರಿತು ಕುಣುಬಿ, ದನಗರಗೌಳಿ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಕುತೂಹಲದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಕಳಲೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಿಂದು ತೇಗಿದವನು ನಾನು.

ಕರಿತಲೆ ಹರಟೆಮಲ್ಲ
Dark Fronted Babbler

ಅಮ್ಮ ಮಾಡುವ ಮೆದರಿಯ ಪಲ್ಯದ (ಕುಬುಚಿ) ಸವಿ ಉಂಡವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು !

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದೊಂದಿಗೆ ಬಿದಿರಿನ ಅವಲಂಬನೆ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ, ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಬಿದಿರು ಸದಾಕಾಲ ಆಪ್ತಮಿತ್ರ. ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಡುವ ಚಿಟ್ಟುಗಿಳಿ, ರಾಟವಾಳ, ಹಳದಿಗಲ್ಲದ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಮುಂತಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಿದರಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಸವಿಯುತ್ತವೆ. ಸಿಳ್ಕಾರ (Malabar Whistling Thrush), ಕೈರಾತ (Small Green-billed Malkoha),

ಕರಿತಲೆ ರಾಟವಾಳ
Black-headed Munia

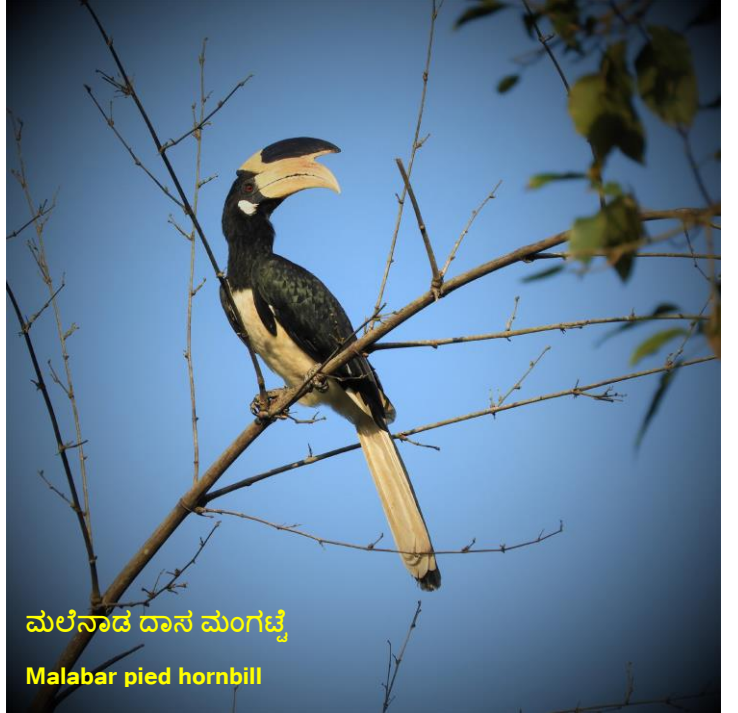

ಶಾಮ (White-rumped shama), ಕೆಂಬೂತ (Lesser Coucal), ಭೀಮರಾಜ (Greater Racket-Tailed Drongo)ಗಳಿಗೆ ಮೆಳೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಹುಳು-ಹುಪ್ಪಟೆ ಹಾಗೂ ಸರಿಸೃಪಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಿದಿರಿನ ಸಂಗ ಬಹು ಇಷ್ಟ. ಆಕಾಶದತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾರಲು ಬಾರದ ಸಿಕ್ಕಾರ, ಹರಟೆಮಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕೈರಾತಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲೆ ಕಳೆಯುತ್ತವೆ. ಉಲಿಯಕ್ಕಿ, ರಾಜಹಕ್ಕಿ, ಟುವ್ವಿಹಕ್ಕಿ, ಬೆಳ್ಳಣ್ಣಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ವೈರಿಗಳಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯ ಕಡಿಮೆ.

ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹುಳು, ಹುಪ್ಪಟೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವು ಕಾಣುವುದು ಬಹು ದುಸ್ತರ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ (ಕ್ಯಾಮೆರಾ) ಬಂಧಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಕಠಿಣ. ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವ ಸರಳೆಸಿಕ್ಕಾರಗಳ (Malabar Whistling Thrush) ನೆಚ್ಚಿನ ತಾಣ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆ. ಈ ಸಿಕ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಮೆರಾದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಬಹುದಿನ ಕಾದು, ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವ ಹಾಗೂ ಮುಳ್ಳುಗಳಿರುವ ಮೆಳೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಫೋಟೊ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸುವುದಂತೂ ಹರಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ.

ಕಪ್ಪುಹಿಂಗತ್ತಿನ ರಾಜಹಕ್ಕಿ
Black Naped Monarch

ಮಲೆನಾಡ ದಾಸ ಮಂಗಟ್ಟೆ
Malabar pied hornbill

ಕಪ್ಪು ಕಾಗೆ
Indian Jungle Crow

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಲಿನ ಕಾಳಿ ಕಣಿವೆಯ ಶಿರವೆ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಡು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಮರ-ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ, ಮತ್ತಿ, ನಂದಿ, ಹೊನ್ನೆ, ಮುತ್ತೂಗ, ಹತ್ತಿ ಮರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ನಡು ನಡುವೆ ದಟ್ಟವಾದ ಡೌಗಾ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಗಳು ಇವೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಸುಪ್ರಭಾತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನಿಡ್ಡೆ ಮುರಿದು ದಿನಚರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ನನ್ನ ರೂಢಿ. ಆ ಚಿಕ್ಕ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮೆಳೆಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಬೆಳಗಿನ ಹಾಡುಗಾರ ಸರಳ ಸಿಕ್ಕಾರಗಳ ಹಾಡಿನ ಆಲಾಪ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ.

ಕಾಗೆ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೂ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಮೆಳೆಗಳು ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಿಯಮದಂತೆ ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ ನಂತರ ಅವಸಾನದ ದಾರಿಗೆ ಮರಳುವ ಮೆಳೆಗಳು ಒಣಗಿ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೆ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬೀಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂಗಳು ಬಿದರಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಉದುರತೊಡಗಿದವು. ಹಸಿರೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಣಗಿರುವ ಕಾರಣ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕುಳಿತರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಕೆಲವು ಮೆಳೆಗಳಂತೂ ಇಳಿಜಾರಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಬೇರಿನ ಸಮೀಪ ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಲಟಲಟನೆ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ನಾನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೆಳೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಕ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೈರಾತಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬಹುತೇಕ ಮೆಳೆಗಳು ಧರೆಗುರುಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮೆಳೆಗಳಿಂದ

ಕಪ್ಪುಹಿಂಗತ್ತಿನ ಹೊನ್ನೆಕ್ಕೆ
Black-naped Oriole

ಹೆಮ್ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ Stork-billed Kingfisher

ಬೂದುತಲೆಯ ಪಿಕ್ಕಾರ
Grey-headed Bulbul

ಬಿದಿರುಗಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಖ ಚಾಚಿ ತಮ್ಮ ಅವಸಾನದ ದಿನಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರಮೇಣ ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೈರಾತಗಳ ವೈಯಾರ ಹಾಗೂ ಸಿಳ್ಳಾರಗಳ ಸಿಳ್ಳೆ ಅಪರೂಪವಾಗತೊಡಗಿತು.

ತುರಾಯಿ ಪೆನ್ನೆಗಾರಿ
Crested serpent eagle

ಹೊನ್ನೆಹಣೆಯ ಎಲೆಹಕ್ಕಿ
Golden-fronted Leafbird

ಹಿಮಾಲಯದ ಅತಿಥಿ -
ಬೂದು ಕಾಜಾಣ (Ashv Dronao)

ಕಂದು ಕಳಿಂಗ (Brown Shrike)

ಮೆಟಪಕ್ಷಿ Rufous treepie

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಚಳಿಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಲನವಲನಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಾದ ರಾಟವಾಳ, ಚಿಟ್ಟುಗಿಳಿ, ಹಳದಿಗಲ್ಲದ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಬುಲ್ ಬುಲ್, ನೀಲಿ ಹಕ್ಕಿ, ಕುಟ್ಟು ಹಕ್ಕಿ, ಮಂಗಟ್ಟೆ, ಹೊನ್ನಕ್ಕಿ, ಚಿತ್ರಪಕ್ಷಿ, ಎಲೆಹಕ್ಕಿ, ಕಾಡುಕಾಗೆ, ಮಧುರಕಂಠ, ಮಲೆನಾಡ ಗಿಳಿ, ಹೆಮ್ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ, ಜುಟ್ಟು ಕಾಜಾಣ, ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯದ ಬೂದು ಕಾಜಾಣಗಳು ಲಗ್ಗೆ ಇಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಒಣಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಿದಿರಿನ ಬಾಹುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಳೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಜೋಡಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ದೂರದಿಂದ ಹಾರಿ ಬಂದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕೆಲಕಾಲ ಬಿದಿರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಚಲನಶೀಲತೆ ನನಗೆ ವರದಾನವಾಗಿ, ನನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ಸೆರೆಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ಆದರೆ, ಇದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರು ಬೀಳುವ ತನಕ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಹೂಬಿಟ್ಟು, ಕಟ್ಟೆ ರೋಗದಿಂದ ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದ ಬಿದರಕ್ಕಿಗಳು ನೆಲದ ಮಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು, ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಧರೆಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಹುಲ್ಲಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಗಳಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಏನೋ? ಮುಂದಿನ ಮುಂಗಾರು ಮುಗಿದು ಚಳಿಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೆಳೆಗಳು ಮೈತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಸರಳಸಿಕ್ಕಾರನ ಸುಮಧುರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೇನೋ?

ಸರಳ ಸಿಕ್ಕಾರ Malabar Whistling Thrush

ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಲೇಖನ
- ಮಹಾಂತೇಶ ಗೆ. ಓಶಿಮಠ.

ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಹಳೆ ತಲೆಮಾಲಿನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ

ಮೊದಲು ಹಾವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನಜ್ಜ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹಾವು, ನಾವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಸ್ ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿ ಸರಿದುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಹಾವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಓಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು "ನಾವು ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತರೆ, ಅದೇನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ನಾನು ಅದೇ ತೋಟದಲ್ಲಿ 34 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾವುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ಅವುಗಳ ಉಪಟಳವಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹಾವಿನ ಕಡಿತದಿಂದ ನಾಯಿಗಳೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಮೊಟ್ಟೆ, ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡ ಹೋಗುವ ಕೋಳಿಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾನಿಗೀಡಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾವುಗಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಜನರು ಹಾವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಡುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ಹಾವನ್ನು ಜನ ನಿಬಿಡ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಏನೋ ಸಾಧಿಸಿದ ತೃಪ್ತಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವರಿಗೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುರಕ್ಷಿತ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದೆ. ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಹಾವುಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಭ್ರಮೆಯ ಪೊರೆ ಹರಿಯಿತು. ನನ್ನ ಆಗುಂಬೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಹಾವುಗಳು ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಲು ಕಡಿಮೆ. ಆಗುಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾಗ, ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪಗಳು ಹೊಸ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಬೇರೆಡೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ ಹಾವುಗಳು ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ.

ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಮನೋಭಾವಗಳು ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೇಗವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಗರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹಾವಿನಿಂದ ಕಿರುಕುಳ ಎಂದು ಬರುವ ಕರೆಗಳು ಇಮ್ಮಡಿಸಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಆದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಉಳಿಯುವುದು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆ ಅದನ್ನು ಧೃಡಪಡಿಸಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಹಾವಿನ ನಡುವೆ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾದಾಗ ನಾವು ಹಾವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಚ್ಚುತನದಿಂದ ಸಾವಿಗಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಇರದ ಕಾರಣ ಮಾನವನ ಪ್ರಭಾವವೇ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ ಮಾನವನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಹಾವುಗಳು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಾನವ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದೇನೆಂದರೆ, "ಹಾವುಗಳನ್ನು ನಾಡಿನಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ, ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಕಲಿಯುವುದು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದೊಂದೇ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ನಮಗಿರುವ ಏಕೈಕ ದಾರಿ".

ಮನೆಯ ಒಡೆಯರು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಾಲೀಕರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ಸಮಯ ಮಾತನಾಡಿ ಹಾವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವುದು ಒಳಿತು, ಹಲವಾರು ಜನ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಪಾಡಿಗೆ ಬದುಕಲುಬಿಟ್ಟರೆ ಸಮತೋಲಿತ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

1986 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮಳೆಯಾಗಿ, ಮನೆಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆರೆ ಕೋಡಿಬಿದ್ದು, ನೀರು ಮನೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆ ತಾರಸಿ ಚೇಳು, ಹಾವು, ಉಡಗಳಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆಗ ನನ್ನಜ್ಜ ಪರದೆಯನ್ನು ಹಾಸಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಮಲಗಿರಿ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತುಂಬಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸ್ವರ್ಗದಂತಾಗಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯೊಬ್ಬಳು ಉದ್ದನೆಯ ಕೋಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಾವನ್ನು ಆಚೆಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕೊಳತು ಮಂಡಲ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹಾಗು ಇತರ ವಿಷಪೂರಿತ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ನೀರು ಹಾವು, ಕೇರೆಹಾವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

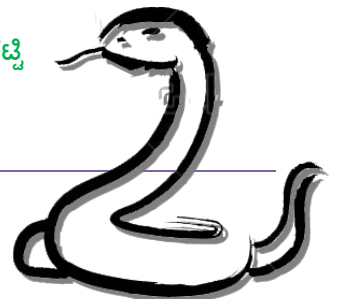
ಈ ದಿನ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂದಿದ್ದ ಮನೋಭಾವ ಬದಲಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಹಾವಿದೆ ಎಂದರೆ ಜನ ಹೌಹಾರುತ್ತಾರೆ. ಅದೊಂದು ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೊಲೀಸರನ್ನು, ಅಗ್ನಿ ರಕ್ಷಕರನ್ನು, ಹಾವಿನ ರಕ್ಷಕರು ಎಂದು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಹೂಕುಂಡಗಳ ಸಂದಿ, ಮನೆಪಕ್ಕದ ನೀರಿನ ಗುಂಡಿ, ಕೆರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿ ಹಾವಿನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾದ ಜಾಗಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅನುಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ರಾಶಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸ್ಪಂದನೆಯು ನಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೀತಿಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಹಾವಿನಿಂದಲ್ಲ. ಕೊನೆಪಕ್ಷ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಿರುವ ನಾವು ನಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನಜ್ಜ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ಅದು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಲೇಖನ: ಜೆಝಿ ಮಾರ್ಟಿನ್

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ: ಡಾ. ದೀಪಕ್ ಭದ್ರಶೆಟ್ಟಿ

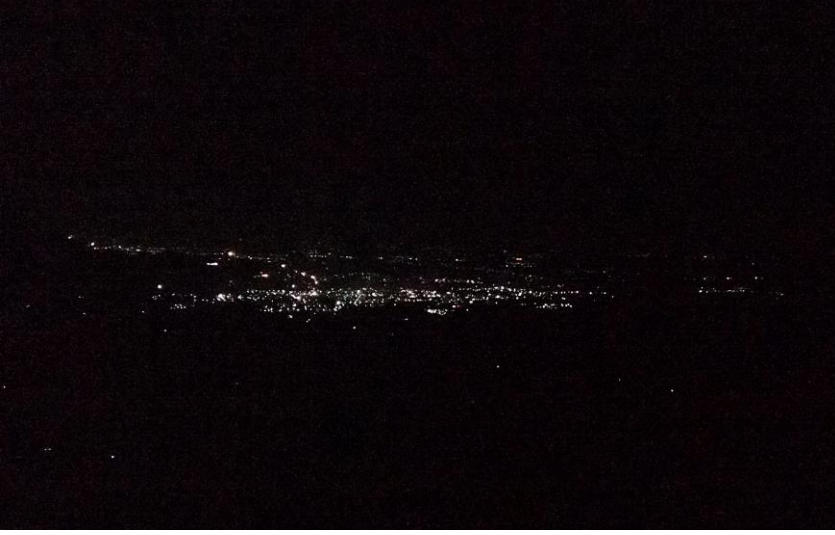
ಇವುಗಳ ಬಾಳಿಗೆ ಕತ್ತರಾಯಿತು-ಬೆಳಕು!

ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಕತ್ತಲು. ನಾನು ಯಾರು? ನಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ? ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದೊಂದೂ ಅರಿವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ. ಅಂತಹ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಕರ್ಕಶ ದನಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಸದೃಢ ಕಾಯ ಪೊಲೀಸ್ ನ ಮುಖ! ಕಾರಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಅಂಥ ನಿದ್ರೆಯ ಮಂಪರಿನಲ್ಲೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೆರೆಡು ಬಾರಿ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದುವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ... ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಹರಿ, ಶಿವಾಟಿ ಮತ್ತು ಅಶೋಕ ಕೇರಳ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದುದು, ದಿನವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ತಂಗಬೇಕಿದ್ದ ಮುನ್ನಾರ್ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಘಾಟ್ ಸೆಕ್ಷನನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತಲುಪಲು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿರಾಮ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ. ಕಾರಿನ ಸ್ಟೇರಿಂಗನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದು, ಸಿನೆಮಾದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಫ್ಲಾಶ್ ಬ್ಯಾಕ್ ಫಾಸ್ಟ್ ಫಾರ್ವರ್ಡ್ ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ನಂತರ ಪೊಲೀಸ್ ನನಗರಿವಾಗದ ಮಲಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ, ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಶಿವಾಟಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಭಾಷೆ ಸಹಕರಿಸದ ಕಾರಣ ಸುಮ್ಮನಾದ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಲಯಾಳಂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಾರೋಹಣಕ್ಕೆ ಮುಖಕ್ಕೆರಡು ನೀರೊಡೆದು ಸಿದ್ಧವಾದೆ. ಹಾಗೆ ಪರ್ವತಾರೋಹಣ

ಶುರುವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಏರಿದಂತೆಲ್ಲ ನಾವು ತಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ನಗರದ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಬೀದಿ ದೀಪಗಳು ಸಿಂಗರಿಸಿದ್ದು ನಯನಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸವಿದ ಬಳಿಕ, ಇದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ನಾವು ತಂದಿದ್ದ ಕ್ಯಾಮೆರಾದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ತೆಗೆದಾಗಲೇ ತಿಳಿದದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಫೋಟೋಗಳ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಮುಗಿದಿತ್ತೆಂದು. ಆದರೆ ಬಿಡದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ಖರೀದಿಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ಫೋಟೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ನೀವು ನೋಡಿದ ವಿ ವಿ ಅಂಕಣದಂತೆಯೇ ಈ ಘಟನೆಗೂ ಈ ಮಾಸದ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇರುವುದು, ನಮ್ಮ ನಗರಗಳ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ರಾತ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯನಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಿರುವ, ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ಈ ಕೃತಕ

ಬೆಳಕು ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಕಾರಿ. ಆದರೆ ಕೆಲ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿದ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಮರಿಸಿ ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ, ಕಾಮೆಟ್ ಎಂದು ಹೌಹಾರಿ ನೋಡುವ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಅವರ ಮುಂದಿನ ಮಾತಿನ ಖಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಅಮರ್ ಶರ್ಮಾ ರಿಂದ ರುಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಈ ನಗರಗಳ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಕನ್ನು 'ಬೆಳಕಿನ ಮಲಿನ' (Light Pollution) ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಇವರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೂ, ಈ ರಾತ್ರಿಯ ಅತಿಯಾದ ಬೆಳಕು ಅವುಗಳ ಸಂತತಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ ಸಂಶೋಧನೆ.

ಸ್ಟ್ರಿಟ್‌ಲೈಟ್‌ನ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದುದು, ನಗರ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯವಾದ ಕ್ಯಾಬ್ಬೇಜ್ ತಿಸಲ್ ಎಂಬ ಗಿಡದ ಹೂ ಗಳಿಗೆ, ಕತ್ತಲಲ್ಲಿರುವ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಗಿಡಗಳಿಗಿಂತ ಶೇಖಡ 62 ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶಕ ಕೀಟಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದು.!

ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು, ಯಾವಾಗಲೂ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ, ರಾತ್ರಿಯೂ ಬೆಳಗಿನಂತೆ ತೋರುವ ನಗರದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬೆಳಕೇ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಳವೇನೋ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ದಾರಿದೀಪಗಳನ್ನು ತರುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಹಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಜನರೇಟರ್ ನನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯಬಹುದಿತ್ತು ಎನಿಸಿದರೂ, ಅದರ ಜಾಗಟೆ ದನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕೀಟಗಳು ಕಾಲು ಕೀಳುವುದಂತು ಖಂಡಿತ. ಇವುಗಳನ್ನರಿತ ಇವ ಅಲ್ಲೇ ತುಸು ದೂರದಿಂದ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ನನ್ನು ಉದ್ದದ ಕೇಬಲ್ ಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೂ ತಂದರು. ನಂತರ ನಗರದ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬ್ಲೇಜ್ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸವೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೀಟಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಬೆಳಕು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡೊಡನೆ ಓಡುವ ಕೀಟಗಳು. ಸರಿ ಹೀಗಾದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾತ್ರಿ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕನ್ನಡಕ (Night Vision Goggles) ಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಪರಾಗ ಸ್ಪರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಇವೆರೆಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕೀಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ

ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಹೂವಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೀಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ, ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ.. ಕೀಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಷೀಣಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕೀಟಗಳು ಕೇವಲ ಕೀಟಗಳಲ್ಲದೆ ಆ ಸಸ್ಯಜಾತಿಗೆ ವಂಶವೃದ್ಧಕಗಳೇ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಸಸ್ಯಗಳ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ 10ಕ್ಕೆ 8 ಭಾಗ ಕೆಲಸ ಕೇವಲ ಕೀಟಗಳೇ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಡಿಮೆ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶಕಗಳು ಎಂದರೆ, ಕಡಿಮೆ ಬೀಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಎಂದೇ ನೇರ ಅರ್ಥ. ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬೀಜ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಅವುಗಳ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗದ ವಿಷಯವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ನಂತರವೂ ಸಹ ಆ ಗಿಡದ ಆಶ್ರಯ ಬೇಡಿ ಬರುವ ಹಲವಾರು ಕೀಟಗಳು, ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಷ್ಟು ಇಂತಹ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು ಖಂಡಿತ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡಬಹುದು. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಸ್ಯಗಳು ಏಕೆ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತೇ ಅರಳಬೇಕು? ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಆಗಬೇಕು? ನಾವು ಹೇರಳವಾಗಿ ನೋಡುವ ಎಲ್ಲ ಸಸ್ಯಗಳಂತೆ ಏಕೆ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜರುಗಿಸಬಾರದು? ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲವೇ...

ಹೌದು.. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಹಜ. ಉತ್ತರವೂ ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತದೆ ನೋಡಿ. ನೀವೇ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಳಕಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜಾತಿಯ, ಬಣ್ಣದ, ಸುವಾಸನೆಯ, ಆಕಾರಗಳ ಹೂ ಬಿಡುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕೀಟಗಳ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ನಡೆಯುವ ಈ ಸಸ್ಯಗಳ ಹೂ ಜಾತ್ಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಬರುವ ಕೀಟಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ. ಇಂತಹ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಏಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೆಲ ಸಸ್ಯ ವರ್ಗಗಳು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಇಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಗಿಡಗಳು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯವನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಿರುವ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಲ್ಲವೇ? ಅವುಗಳು ಅರಳುವುದು ಕೇವಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇಂತಹ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ಜೀವ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುತ್ತಜ್ಜರಿಗಿಂತಲೂ

“ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಷನ್ ಗ್ರೂಪ್” ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ಒಂದು ತಂಡ. ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರ ಬೆಳೆಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ.

ನಮ್ಮ ತಂಡದ ಬಹುತೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದ ಕಾಡಂಚಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಅದಮ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು. ಇದೇ ನಮ್ಮ ತಂಡದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣಾ ಶಕ್ತಿ. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾಡು ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ವಾಸವಿರುವ ಜನರು ಹಾಗು ಯುವಕರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡಮರ, ಕೀಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಈ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ, ಜೀವ-ಜಂತುಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರೇ ಅರಿತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಂದಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಗುರಿ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 15 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಬಂಡೀಪುರ ಅರಣ್ಯದ ತಪ್ಪಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಛಾಯಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆ, ಪರಿಸರ ಶಿಬಿರಗಳು, ಪಕ್ಷಿ ವೀಕ್ಷಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಈ ‘ಕಾನನ’ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ನಡುವೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ನೆಲೆ ಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿದ್ದು ನಿಜ. ಆ ಕನಸಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸಾಕರವೇ “ಅಡವಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಟೇಷನ್ (Adavi Field Station)”.

**ನಿಮ್ಮೊಯಸ್ಸಿನ ಹಕ್ಕು ಹಾರುವ ದೂರವೇ ತಿರುದು
ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿದೆ ನೋಡು ಮನಮಾಡು.**

ಈ ಕವನದ ಸಾಲು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನನಸು ಮಾಡಲು ತಂಡದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಶ್ರಮ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರು, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಹಿತೈಷಿಗಳು ಅಡವಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರ ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಶಿಬಿರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ವೇದಿಕೆ, ನೆಲೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಡವಿಯ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಜನವರಿ, 21, 2018 ರಂದು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್, ಶಿವನಹಳ್ಳಿಯ ಪೂಜ್ಯ ವಿಷ್ಣುಮಯಾನಂದಜೀ ಮಹಾರಾಜ್ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಸೌಖ್ಯಾನಂದಜೀ ಮಹಾರಾಜ್ ರವರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪೂಜೆಯ ಮೂಲಕ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಹರಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರು, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರು, ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪೋಷಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಈಗಾಗಲೇ ಅಡವಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಟೇಷನ್ (AFS)ನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರದಂದು ಪಕ್ಷಿವೀಕ್ಷಣೆ ಉಳಿದಂತೆ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ 360° ಕಾಡಿರುವ ಬಳಿ ಅಡವಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಪರಿಸರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ

- ಶಂಕರಪ್ಪ .ಕೆ .ವಿ

ಶ್ರೀಕೃತಿ ಕತೆ-ವ್ಯಾಸ

ಮರಗಳ ಉಳಿಸಿ
ಹಸಿರನು ಬೆಳೆಸಿ
ಉಸಿರ ಪಡೆವ ನಾವು..
ಮಳೆಯ ತರುವ ನಾವು..

ತೋಟದಿ ಒಂದು ಮನೆಯಿತ್ತು
ಮನೆಯಲಿ ಸಂತಸ ನೆಲೆಸಿತ್ತು
ಉರಿಗೆ ಉರೆ ಹೊಗಳಿತ್ತು
ಮನೆ ಮನ ನೆಮ್ಮದಿ ತುಂಬಿತ್ತು...

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯ
ಕೂಡು ಕುಟುಂಬ ಎನಿಸಿರಲು
ತೋಟದ ಹಸಿರೆ ಉಸಿರಾಗಿ
ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರ ಕಾದಿತ್ತು...

ಹೀಗಿರಲೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ದಿನ
ಕಮ್ಮಾರನು ತುಳಿದ ಹೊಸಲನ್ನ
ಹಣದ ದಾಹವ ತೋರಿಸುತ್ತ
ಹಸಿರನು ಕಡಿಯಲು ಮುಂದಾದ...

ಕಂತೆಯ ಹಣದ ಆಸೆಯಲಿ
ಮನೆ ಮನ ದೂರವಾಗಿರಲು,
ಹಸಿರಿಗೆ ಬೆಲೆಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ
ಕೊಡಲಿಯ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ...

ಮರಗಳು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿರಲು
ಮಣ್ಣಿನ ಪಸೆಯು ಆರಿರಲು
ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಗಾಳಿಯು ಎದ್ದಿರಲು
ಉಸಿರಿನ ಆಸೆ ಮುಗಿದಿತ್ತು...

ಪರಿಸರ ನಮ್ಮಯ ಗೆಲುವಣ್ಣ
ಉಳಿಸಲು ಮರವ, ಬಾಳಣ್ಣ
ಹಸಿರೇ ಜಲದ ಜೀವಣ್ಣ
ಮಾತನು ನಂಬಿ ನಡೆಸಣ್ಣ...

ಹಣದ ಆಸೆಯು ಬಾರದಿರೆ
ಹಸಿರಿನ ವರವು ಕಾದಿತ್ತು
ಹಸಿವನು ನೀಗಿಸೋ ಭರದಲ್ಲಿ
ಹಳೆಮನೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ..

ತಿಳಿದವರೆಲ್ಲ ಸೋತಿರಲು
ತಿಳಿಯದ ಮಂದಿಗೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ..?
ಕೃಷಿಕರು ಎಂದಿಗೂ ಬಾಗಲ್ಲ
ಧನಿಕರು ಎಂದೂ ಬಾಳಲ್ಲ...!

ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ
ವನ ಮಹೋತ್ಸವ ಮಾಡುವರು
ಬೆಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿರದೇ
ಹಸಿರಿಗೆ ಬರೆಯ ಇಟ್ಟಿಹರು...

ಇನ್ನಾದರೂ ಇಳೆ ಕಾಯೋಣ
ಸ್ವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯೋಣ..
ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಪೊರೆಯುತಲಿ
ನಿಜ ಸಂತಸವನ್ನು ಕಾಣೋಣ..

- ನಂದಕುಮಾರ್ ಹೊಳ್ಳೆ,
ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,
ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮ, ಸಾಸ್ತಾನ ಅಂಚೆ,
ಉಡಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

Green Lipped Dendrobium

© ಸುಮುಖ ಜಾವಗಲ್ .ಎನ್

ಪರಾವಲಂಬಿ ಸಸ್ಯದಂತೆ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಸುಂದರ ಆರ್ಕಿಡ್ ಹೂಗಿಡ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕೆಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಗಿಡ ನವೆಂಬರ್ ನಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

Single Leaved Habenaria

© ಸುಮುಖ ಜಾವಗಲ್ .ಎನ್

ಎತ್ತರದ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಬಿಳಿಯ ಈ ಸೀತಾಳಿ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಚಂದ. ಈ ಗಿಡ ಮುಂಗಾರಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಹೂ ತಳೆದು ಜೂನ್-ಜುಲೈ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಹೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

Small Bearded Dendrobium

© ಸುಮುಖ ಜಾವಗಲ್ .ಎನ್

ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಭೇದದ ಹೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 1500 ಮೀ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಯಥೇಚ್ಛ ಸಿಗುವ ಕಡೆ ಇರುವ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿರುವ ಈ ಹೂವಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸುಗಂಧ ಇಲ್ಲ!

Long Tailed Habenaria

© ಸುಮುಖ ಜಾವಗಲ್ .ಎನ್

ಈ ಸುಂದರ ಆರ್ಕಿಡ್ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಬೆನರಿಯ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 17 ಪ್ರಭೇದದ ಆರ್ಕಿಡ್ ಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೂ ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಂತೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಹೂಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಆನಂದ.

- ಮೂಲ : ವಿಪಿನ್ ಬಾಳಿಗ

ಅನುವಾದ : ಶಂಕರಪ್ಪ .ಕೆ .ಪಿ